

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom

za celo leto 3 gld. — kr.

„ pol leta 1 „ 60 „

„ četrt leta — „ 80 „

Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Kako bi se prišlo do kmetijskih zbornic?

V kmetijskih zbornicah bi se kmetski ljudje sami posvetovali in pogovarjali o tem, kar bi njihovemu stanu bilo na korist ali na kvar. Marsikaj škodljivega bi tako odpravili in koristnega uvedli ali vsaj pouzročili, česar sedaj storiti ne morejo, ker nimajo tako zdatnih sredstev, kakor njih glešta mestjanstvo v svojih advokatskih, obrtnijskih in trgovinskih zbornicah. Kmetijske zbornice bi gotovo krepko ugovarjale zoper cenilnega moža v cenilni komisiji za novo obravnavo zemljišnega davka, kateri bi na primer pravil: „kmet lahko plača še več dače, zemlja je dobra; nastavimo višjo ceno!“ Kmeti bi gotovo še bolj glasno in izdatno zahtevali, naj se na primer: dragi, nepotrebni okrajni zastopi (Bezirksvertretungen) odpravijo, prevelika okrajna glavarstva predrugačijo, za posojilnice na deželi tudi kaj stori, da se ne pomika skoro ves kmetski kapital le samo v mestne ali trške posojilnice itd. Sploh kmetijske zbornice so na mnogo strani — potrebne. Zato je sedaj prašanje zelo imenitno, kako do njih priti? Prvi odgovor je ta, da le po postavnih sredstvih, t. j. po takih, katere postava pripušča, in takih je več:

1. Časnikarstvo ali novine. Te niso samo zato, da ljudje iz njih kaj novega poizvedo, ampak one tudi služijo naročnikom v poduk, da bi se zamogli škode varovati, svoje koristi in svoj vsestranski napredek bolje zagovarjati in braniti. In ravno v ta namen se „Slov. Gospodar“, in ž njim vred vse katoliške, politične novine potegujejo za kmetijske zbornice.

2. Katoliško-politična društva. Misel, da se ima kmetu enaka bramba stanovskih koristi v roke dati, kakor njo imajo advokati, trgovci in obrtniki, ni izcimila pri liberalcih, ampak rodila se je v konservativnem taboru, v katoliško-političnem društvu na Dunaji. Visoki oče njej je blagi knez Alojz Lichtenstein, ki je pred nekoliko tedni ondi prvič nasvetoval kmetijske zbornice. In

sedaj so se imenitne misli poprijela vsa kat.-politična društva v Avstriji razve Ogerske in so ljudem začela razlagati imenitnost, korist in potrebo kmetijskih zbornic. Nadjamo se, da bodo takisto storila tudi naša slovenska društva.

3. Poslanci slovenski, katere je naše kmetsko ljudstvo volilo, da povspešujejo njegovo korist in blagostan. Vsled tega ne morejo prezirati imenitnih kmetijskih zbornic. Blagi g. Herman se bo gotovo za nje potegoval; pa tudi ostali poslanci ga bodo podpirali; drugače bi res zaslužili, da njih ljudstvo ne voli več; slovenski kmet ne potrebuje praznih liberalnih besed, ampak djanski (pozitivni) pomočkov.

4. Prošnje. Potem, ko se je misel o imenitnosti, koristi in potrebi kmetskih zbornic za vspešno varovanje kmetskih stanovskih koristi med ljudstvom dovolj razširila, utrdila in prodrla, je treba po poslancih dotične prošnje predložiti deželnemu in državnemu zboru. To vse je ljudem postavno pripuščeno in se ima tako dolgo ponavljati, dokler zahteve kmetskega stana ne obveljajo. Kajti po pravici se ne more kmetom pridrževati in braniti to, kar je advokatom, obrtnikom in trgovcem gledé njih stanovske koristi dovoljeno.

Cerkvene zadeve.

Cerkvena svoboda, kaj je?

Cerkvena svoboda druga ni, nego stanje sv. Cerkve, v katerem zamore ona svobodno rabiti tiste osebe, pomočke, naprave in sredstva, katera so po božjem nauku in njenem prepričanju potrebna za povspeševanje zveličanja duš. Ali drugače: Cerkva uživa svobodo, kedar nje nihče ne moti v oznanovanju nebeških nauk, v delivanju sv. zakramentov in v pastirovanju njenih duhovnih in svetnih vernikov. To je cerkvena svoboda. Blagor deželi in narodu, kder se nahaja. Množeče se število zveličanih mu naklanja obilo nebeškega blagoslova. Gorjé pak deželi in narodu, kder se cerkvena svoboda krha ali celo z nogami tepta. Take dežele

so skoro vselej postale nesrečne. Zgledov imamo veliko v zgodovini zapisanih. Očiten dokaz, da Bog naposled ostro kaznuje vsako ljudstvo, pri katerem se je drzno segalo v svetišče kat. Cerkve ter njej krčila ali branila svoboda, katero je za njo Jezus Kristus sam odmeril in odkazal.

Pruski liberalci tega ne verujejo. Pravijo, da tudi kat. Cerkva se mora podvreči svetnej oblasti. Minister Bismark je rekel, da je državna oblast najvišja na svetu. Vsakej nje-naj postavi se mora vsak podvreči brez vsega ugovora. Ali to niso več krščanske besede, to so strahoviti, paganski nauki. Judovski starešine so apostolom trdno prepovedali, Jezusa križanega ljudem oznanovati. Sv. Peter pa njim je odgovoril: Bogu je treba bolj pokoren biti, kakor ljudem. Apostoli so se sicer dali zapreti, pretepsti, umoriti, pa oznanovaja sv. vere si niso dali zabraniti. Paganski cesar Dioklecijan je izdal postavo: vsak kateri ne daruje rimskim bogovom, mora umreti. Kristjani so mu pa rekli: „v svetnih rečeh smo ti radi pokorni, v verskih pa nimaš ničesar zapovedati, tukaj te ne moremo ubogati, rajši umerjemo!“ Prav so govorili. Lepo so se ravnali po besedah sv. apostolov in po zgledu Jezusa Kristusa.

Sin božji je sv. Cerkvo, svoje kraljestvo na zemlji za zveličanje ljudi, popolnem neodvisno od svetne oblasti postavil na ta svet. Ali kedaj in kde je svetni oblasti v cerkvenih zadevah dal le najmanjšo pravico? Kedaj in kde je Jezus Kristus rimskemu cesarju Tiberiju, ali njegovemu namestniku Ponciju Pilatu ali kralju Herodežu odkazal oblast, nadzorovati sv. Cerkvo, njene osebe in reči? Kedaj in kde je apostolom naložil dolžnost, poprej si dovoljenja pri svetni oblasti izprosi, da bi smeli sv. evangelje oznanovati, škofije in fare snovati, škofo in mešnike blagoslavljati, sv. zakramente delivati, službo božjo opravljati, denarjev za cerkvene potrebe pobirati, krivoverce izobčevati? Nikoli in nikder!

Ravno nasproti je djal: Meni je dana vsa oblast na nebu in zemlji. Apostolom, pa ne pruskim ministrom je rekel: pojdite po vsem svetu, učite vse narode. Sv. Petru, pa ne rimskemu ali pruskemu cesarju je dal ključne nebeske. Pruski liberalci so tedaj prav drzni in abotni bedaki, kedar trdijo, da ima njihov cesar v lutovski edinosti s svojim ministrom Bismarkom najvišjo oblast tudi v cerkvenih zadevah. Ne, te nima, in če si njo po sili svoji, potem jemlje sv. Cerkvi tisto svobodo in neodvisnost, katero njej je Jezus Kristus naklonil — on preganje sv. Cerkvo, ovira njeno delovanje in poklic in dela zapreke zveličanju duš, katere je Sin božji toliko drago odkupil.

Duhovne vaje ali eksercicije za mešnike v graški škofiji se vršijo letos od 30. avgusta do 4. septembra v Gradci

Slovenskih usmiljenih sester je mnogo na Turškem. Tako je Roza Fon predstojnica usmiljenih sester v Serajevu, Alojzija Razpor v Mostaru in Franciška Benda v Banjiluki. Tem je podrejenih več pridnih Slovenk.

Sreč Jezusovemu na čast stavijo Dunajčani novo cerkvo. Te dni so njej papežev poslanec z veliko slovesnostjo položili temeljni kamen. Zraven cerkve pa se stavi zavetjišče za uboge, zapuščene otroke, kder se bodo krščansko izrežali.

Društvo detinstva Jezusovega je za svoje blage namene nabralo lani 745.780 fl., t. j. 18.000 menje kakor predlanskim. Zakrivili so to zlasti nekateri evropski liberalni ministri, ki so širenju blagega društva zapreke delali.

Procesije v Marija-Celje bodo letos morebiti najsijajnije in najštevilnejše. Iz vseh strani, iz Dunaja, iz Koroškega, in Štajerskega nam dohajajo glasovi, da se ljudje pripravljajo na slovito pot v Marija-Celje.

Gospodarske stvari.

Nekoliko ravnil, po katerih gre pri izrejevanji svinj se ravnati.

III.

M. Gomoljnate in korenate rastline so, kar se njihovega redivnega uspeha tiče, ravno nasprotje prvih dveh, ali bolje rečeno, služijo v popolnitev njihovo. Imajo le malo beljakovine v sebi, tem več pa močiča in cukra in veliko vode.

Po taki hrani se meso in mleko hitro nareja; ali meso ni tako jedrnat, kakar prejšni. Kri prihaja bolj redka, črevne zapreke se zabranjujejo; ali prebavljalni organi nekako upešajo.

Ta hrana v večji meri pokladana za govejo in drobično živino ni brez vsega kvara; pri svinjah pa se tega ni treba bati, ker so gomoljnate in korenate rastline za svinje tako rekoč naravna klaja. Zato so tudi po pravici glavni del hrane za krmetino, ki ima toliko boljši uspeh, kolikor bolj se meša s tako hrano, katera ima primeren del beljakovine v sebi.

Krompir je svinjam v vseh okoliščinah najbolj priljubljena hrana. Sirov pokladan sicer nima škodljivih nasledkov, vendar pa je korist njegova, če je kuhan ali poparjen, dosti večja. Mnogo skušenj je to potrdilo.

Pri pripravljanji krompirja za klajo se mora posebno na dve stvari pazljivo gledati. Prvič: krompir se ne smeje dalj časa kuhati, nego je treba, da mehek postane, ker se sicer preveč razkuha in razmaže in težko prebavljiv postane. Drugič pa se mora, ko je skuhan, hitro ocediti in ta voda se ne sme na svinjsko hrano vljiti, ker je škodljiva, skoraj bi rekel strupena; navzela se je namreč med vrenjem tistih, krompirju lastnih, ostrih snovi, katerih ima krompir nekoliko v sebi, ker spada med strupene rastline.

V novejšem času so začeli nekateri kmetovalci za svinjsko hrano priporočati tudi topinambur. Ta nima, kakor krompir, močiča v sebi, ampak drugo, močiču sorodno snov, ki jo inulin imenujejo. Navadno se topinambur sirov poklada in živina ga sprva ne je rada, pozneje pa se krmetini zelo priljubi. O redivni vrednosti njegovi še ni račun dognan, posebno zato ne, ker se večjidel le kot postranska hrana z drugo vred poklada.

Kakor se krompir odlikuje s tem, da ima veliko močiča v sebi, ravno tako so korenate rastline, pesa, repa, korenje zavolj tega imenitne, ker imajo veliko sladkorja, cukra, v sebi. Te rastline se smejo brez škode tudi sirove pokladati, vendar pa lahko živino, če se njej dolgo in jedino le sama repa pohlada, driska napade, kar reje in pitanje zavrača. Pri kuhani repi se to ne zgodi.

Voda, v kateri se je repa kuhala, ima veliko sladkorja v sebi, je toraj sladka in dobra in priljubljena pijača za svinje in se njim sme z dobro vestjo dajati.

Gospodarska opravila meseca avgusta.

M. V hiši in dvoru. Žitno semè se mora priskrbeti, novo izmlačeno zrnje večkrat premetati, lan in predivo sušiti; kokošina jajca se za zimo nabirajo in prilično hranijo.

V hlevih. Jagnjeta se morajo striči. Po otavini kositvi se živina začne na pašo goniti.

Na vrtu za zelenjavo. Seme zrelih zeli se nabira, čebul se spravlja, špinača, zimski kel, zimski in poletni čebul se seje za spomladansko rabo; selar, kel in repa se mora okopati, jagode se presajajo in metulji kapusniki lovijo.

V sadovnjaku. Rano sadje se nabira; ob hladnem, vlažnem vremenu se okulira na speče oko. Okoliranje v tem mesecu se pri vseh sadnih drevesih najbolj prime. Koščice za košično sadje se hitro, ko se naberejo, posejejo.

V vinogradu. Tretja kop, drugo vezanje se opravlja, trte vođenice se odčesavajo in proti koncu meseca trtam vršički odtrgajo.

V hmelniku. Proti koncu meseca se začne hmelj pobirati in sušiti.

Na polji in senokošah. Žetva se nadaljuje in detelja semenica domu spravlja. Lan in konoplje se pipljejo in mak se pobira. Za zimske setve se oranje začne, zimska ogršica, repa strnišnica in trave za klajo se morajo ta mesec posejati. Strnišnica se mora sprašiti ali pa v njo posejati grahorica, s katero se pognoji ali repa strnišnica. Otava se kosi in voda na senokoše napeljuje. Koristno je tudi ta mesec nove senokoše posejati, zlasti o deževnem vremenu. Pozneje vsejana setva lahko mraza konec vzamejo.

Pri ulnjaku. Slabi panji se ali celo pokončajo ali pa preženo in z drugimi združijo. Trotje se začnejo pokončavati.

Pri ribnikih. Mladi karpi se spuščajo v ribnike, v ktere niti gosi niti race ne smejo.

V logu. Cel log se mora na tanko pregledati in drevesa za podiranje zaznamovati. Proti koncu tega meseca se lahko že nabira brezovo seme, kdor ga potrebuje. Na ogenj je treba skrbno paziti, ker spodnje veje se začno sušiti in se lahko vnamejo.

Lov. Mladi zajci, prepelice, in jerebice se začno streljati.

Kako zamoremo trti pomagati, katerej je listje žolto postalo? Kakor hitro postaja listje na

trti rumeno, treba je napraviti na straneh trte se železnim kolom 2 črevlja globoke luknje, v katere se vlije blizo 8 bokalov ali pintov hlevske gnojnice, katerej se je premesila pest pepela. V malo dneh opešane trte zopet ozelenijo in se popravijo.

„Gosp. list“.

Pri molzenji ali dojitvi krav se godijo napaknosti, o katerih se marsikomu še sanjalo ni. Prvo mleko daja na primer le 5 % putra, med tem ko poslednjič namolzeno donaša 25 %. Med prvim in zadnjim mlekom je tedaj gledé putra 30 % razločka. Zato je zguba velika ondi, kder se krave do čistega ne izmolzejo. Tele, kedar sesa, vedno z gobcem v vimen kravo pritiskava in buta, zakaj? Zato ker ga natura uči vime dobro pretresti in zmečkati, da dobi dobrega in tečnega mleka. Kedar tedaj mlekarica kravi vimena dobro ne zmečka in zdela, dobiva izprva le samo prevodeno mleko, ki sicer hitro teče, ali smetena je zaostala v vimenu. Tako molzenje je sicer lahko in hitro končano, pa za gospodarja jako drago, za kravo pa škodljivo, ker daja čedalje menj mleka. Nepopolno molzenje je na mnogo strani škodljivo. Tirolski mlekarji pa pametno ravnavajo, ker vselej pred molženjem kravje vime s toplo vodo pomakajo. Tako se namreč vselej snažno mleko dobiva, ob enem pa vime zmečka, da se krava lahko in čisto podoji.

Letina in trženje. Cesarska vlada je za stran žetve objavila sledeče poročilo. Rž na Češkem daja le deloma dobro, večjidel pa le srednje zrnja; na Moravskem in Šleskem je rž srednje zdatna. Nekoliko bolje se kaže pri pšenici. Ječmena se namlati deloma po srednje, deloma pa zelo slabo. Oves je boljši. Repica, krompir in repa obetajo mnogo pridelka. Na Gališkem je rž slaba, v Bukovini srednja. Pšenica nekoliko več plenje. Ječmena dobivajo malo, ovsa nekoliko več. Koruza je povsod lepa. Krompirja bo malo, sadja pa nič. V Spod. Avstriji imajo pri rži srednjo žetev, v Gornj. Avstriji dobro. Na Štajerskem rž sploh slabo plenje, pšenica pa le nekoliko bolje. Ječmen in oves sta različno zdatna; krompir, zelje in repa dobro napreduje. Tudi vinogradi še v obče lepo kažejo, kder ni bilo toče. Na Kranjskem, v Gorici in Dalmaciji je žetev bila večjidel slaba. Med vsemi kronovinami še najbolje kaže Hrvaška, kder so imeli sploh dobro žetev. Tudi koruza dobro kaže; posebno polni so vinogradi ter obetajo izvrstno in zgodno branje ali trgatev. Večjidel slabo pa je na Ogerskem, posebno v Banatu in na Erdeljskem. Sploh, žetev se je po našem cesarstvu izkazala veliko bolj slaba, kakor so se ljudje nadjali. Ker se enake novice poročajo tudi iz sosednih dežel: iz Ruske, Nemške, Švicarske, Laške, Francoske in Angleške, zato je pretečeni teden žitna cena povsodi poskočila in kvišku šla. Angleško bo tujega zrnja po-

trebovalo 65 milijonov centov, Laško 7, Nemčija 7, Švicarsko 5 in Francosko 3 milijone centov. Pšenica je v Bukovini po 3 fl., v Varaždinu po 4 fl., v Gradcu po 4 fl. 11 kr., v Celovci po 4 fl. 12 kr., v Ljubljani po 4 fl. 70 kr., v Pešti po 5 fl. 67 kr. in na Dunaji so 89 funtno plačevali že po 6 fl. 75 kr. cent.

Sejmovi. 2. avgusta v Gomileh, pri sv. Lenartu v Slov. goricah, v Prepoli. — 3. avg. pri sv. Štefanu v Rožni dolini. — 4. avg. pri št. Ilu pri Šoštanji, na Svetih gorah. — 5. avg. v Kaniži, v Loki, v Trbovlji. — 8. avg. na Ptuj.

Dopisi.

Iz mariborske okolice. (Zopet g. Seidl. — Procesije. — Toča). Kamški, kljubu §. 34. sr. vol. reda še vedno poslovajoči, župan je dal 9. nedeljo po binkošti na cerkvenem prostoru porani božji službi sledeče naznaniti: „Gospod Konrad Seidl so vam k „nucu“, da 20.000 rajniš dače zavoljo poškodovanja po toči manj plačate, vi pa njih le tožujete in v „cajtungah“ razrtgate“. No, g. Seidla nismo nikder videli po vinogradih hoditi, škode po toči cenit. Pregledovali in cenili so njo drugi srenjski predstojniki, a hvalo hoče on sam imeti po stari svoji navadi. Ko bi nam g. Seidl dal oznaniti: „okrajni zastop je proč in ovih 43.000 gld., kojih on stane, vam ni potrebno več plačevati“, bi nas gotovo v srce razveselil. Nekdo je celo rekel: „meni se plačevanje nič manjše ne zdi, ker moram že 2 leti 16 gld. več plačati, kakor poprej. Vselej najdem v dačnih knjižicah: Zuschlag, ausserordentlicher Zuschlag.“

Procesije za odpustke sv. leta se je velikanško število farmanov udeležilo. Posebno skazal se je moški spol. Gospoda Seidla nismo nikder videli. Ker še neče izpreči v Kamci, bržčas čaka še na odpustke pri drugih procesijah!

Za posestnike v bistrškem in konjiškem okraji, kateri so bili po toči tako grozno poškodovani, se je v Kamci nabralo 11 fl. 12 kr.

Tudi Kamco je toča obiskala. Četrta del cele fare je poškodovan. Najhujše je razsajala 9. julija. Začela je pobijati na Šobru po Kamški srenji in v Rožbahu. Črez Seidlove vinograde se je podala na Esenberg. Če nam ne bo toča še več škode napravila, se nadejamo srednje trgatve. —

Iz Pilštanja. (Slamnati tat tepen). Nek tukajšen posestnik ima v svojem vrtu jabelčno drevo: buželko, na katero ostro pazi noč in dan. Še spanje si je kratil zavolj jabelčnega drevesa. Ljudje so se muradi tega že začeli posmehovati, neki šegavci pa so ga pretečeni torej spravili v prav smešne zadrege. Potisnili so mu namreč skrivši slamnatega deda med vejevje omenjenega drevesa. Ko se posestnik na večer v fižoli na ču-

vanje vleže, zapazi tata na drevesu in sedaj mož, velike postave, plane s težko gorjačo nad njega ter ga hrabro 3 krat udari, da se je zdajci iz drevesa na tla zgrudil in nezaveden obležal. Posestnik se pa je tega tako prestrašil, da je ves plah domu odbežal ter ženi ukazal vode prinesiti rekoč: „tata sem dobil, ali preveč sem ga po glavi udaril, — morebiti sem ga celo ubil“. — Sedaj hitita mož i žena z mrzlo vodo pod drevo. Ali tat se res ni več genil, vse polivanje z vodo bilo je zastoj, — ker je bil iz slame napravljen. Mož se je jezil, žena pa se mu je smejala s vsemi sosedi vred!

Iz Središča se nam javi, kako se ondi in v bližini okrog čedalje več sitnih Judov naseljuje. Hočejo se nam prav za prav udomačiti. V Središču imamo že 2, v Šalovcih in pri sv. Bolfanku po enega. Ormužani so svojega Juda, ki se je bil ondi pred nekoliko leti sredi mesta naselil, na cedilu pustili, da je še za časa kopita pobral. Sedaj imajo že vsi bolj obljudeni kraji ob meji proti Ogerski in Hrvatski, vsak vsaj po enega žida. Teh gostov Slovenci nismo nikakor veseli ter smo tistim liberalnim poslancem malo hvaležni, kateri so staro prepoved Judov na Štajerskem odpravili. Vidimo namreč, kako ti ljudje drugod ljudstvo grdo skubijo.

Iz Monšberga. (Krčmarji. — Jud.) Ptujsko-gorski žandarji so dobili od c. k. glavarstva nalog, da vsakega krčmarja opomnijo, naj ima vsak na steno prabit tako imenovani: policijski red. To je bilo že davno potrebno. Ljudje so oni red skoraj popolnoma pozabili. Zlasti bi pa dobro bilo, da bi krčmarji si zapomnili prvi paragraf in vsled tega svoje krème o pravem času zapirali. Tako bi se mnogo hudobij in zločinstev zabranilo. Resničnost tega vsak pametnik sprevidi.

S sedanjimi peki nismo čisto nič zadovoljni. Sicer je še kruha in žemlje precej videti; vendar v sebi nima ničesar; je, kakor da bi mehur napihnil. Pri mesarji na primer je funt pljuč mnogo več videti, kakor mesa, in vendar je razloček velik. Ubogi delavci, ki si morajo ob nedeljah in grdem vremenu sami kruh kupovati, so najbolj na slabem. Kupujejo si kruh ravno tako drago, kakor tedaj, kadar je bila pšenica po 8 fl. Ljudje zahtevajo preveč dobička. Tisti Studeniški jud, ki v Monšberg kruh in žemljo vozi, je pretečeno nedeljo, od nekega kmeta vprašan, rekel, da za mecen pšenice še 2 fl. ne da — res judovska cena! —

Iz Ljutomera. (Sveto leto.) Sem ter tje se sliši od liberalne stranke psovanje sv. leta; češ, da je krivo vseh nesreč, ki se gode. Ne motimo se, ako rečemo, namen hujskanja je, v srcih ljudstva zadušiti blage verske čuti. Hvala Bogu, dozdej njim še ni dosrečilo.

V Ljutomeru so se procesije za sv. leto 24. 25. in 26. t. m. obhajale. Gotovo $\frac{2}{3}$ fare (črez 4000) ste se vdeležile; tudi tržane in tržanke smo

videli zraven prav pobožno moliti. — Tako je prav! —

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Slovenci smo dobili na Kranjskem Slovenca za škofa. Cesar so namreč dr. Janeza Pogačarja imenovali za ljubljanskega škofa. Nadjamo se in ne brez uzroka upamo, da bodo novi pastir za sv. Cerkvo in mili nam narod slovenski blagonosno delovali. — Drugo leto bodo nove volitve za deželni zbor in uže slišimo, da so nemški pa tudi slovenski liberalci začeli, sicer precej na tihem pa vendar odločno, volilno delovanje. Zato se bodemo konservativci tudi morali začeti gibati, da nas zelo nepripravljenih ne prehitijo. — Ustavaki imajo še poseben uzrok marljivi biti, ker se njim vidi, kako se leta 1877. bojijo, ko pride nagodba med njimi in Madjari zopet v pretres. Žalostno pak je to, kar tukaj zvesti Avstrijani zapazimo. Nemški ustavoverci že precej trdno šepetajo o: „deutsche Einigkeit“, t. j. o zedinjenji s pruskimi Nemci; Madjari pa se čedalje bolj brezobzirno pripravljajo na veliki: magyar orzsag, t. j. na veliko madjarijo, kder se bodo vsi drugi narodi potlačili in silom pomadjarili. Če se temu brž v okom ne pride, se res nimamo kaj dobrega za avstrijsko cesarstvo nadjati; prenapetim Nemcem in Madjarom se mora vendar enkrat nek zavor navesti.

Brnski delalci so se naposled vendar večji del vsi udali; začeli so zopet delati a plačilo se njim ni preznatno zboljšalo.

Na Gališkem nakupujejo Prusi za svojo vojsko marljivo vse boljše konje ter njih drago plačujejo. Te dni so njih seboj odgnali 10.000. To vendar ne kaže — na dolg mir?

Na Hrvatskem bode dosedanja narodna stranka popolnem zmagala; novi sabor se bo pričel 24. avg.

Vnanje države. Katoliški Bavarci so pri volitvah srečno zmagali, čeravno so liberalci z ministri, z uradniki in s pruskim denarjem pritiskali. Voljenih je 79 Katoličanov in 77 prusačkih liberalcev. Do tega srečnega izida so vrli škofi veliko pripomogli po svojih pastirskih listih pred volitvami.

Francozi so po strašni povodnji imeli škode, ki se na pridelkih ceni na 50 milijonov, na hišah in železnicah na 25, skupaj na 75 milijonov.

Angleži so sklenoli zemljo pod morjem, ki loči Angleško od Francoske, predreti in skozi predor napraviti 16 ur dolgo podmorsko železnico. To bo res, zraven sueškega prekopa in predora skozi planini Ceni in sv. Gothard, najbolj velikansko delo sedanjih dni.

Na Španskem so Alfonzenci mislili, da so Karliste uže uničili, a sedaj se kaže, da niso ničesar opravili pri vsem grozovitem požiganji in umarjanji.

Lahi so v silni denarstveni zadregi; čeravno so cerkve oropali, njim vendar letos zopet pomanjkuje 155 milijonov.

Na Turškem v Hercegovini so krščanski Slavjani zavolj presilnih davkov zgrabili za orožje in začeli Turke pobijati. Zanašajo se na avstrijsko pomoč. Razvili so cesarsko zastavo in klicajé: živil hrvatski kralj Franjo Josip, šli v bitko. Kaj bo storil naš cesar?

Za poduk in kratek čas.

Freimavrerji, sedanji antikristi.

(Dalje.)

Kaj so freimavrerji?

2. Beseda loža ne pomeni samo posameznih družeb, ampak tudi družbine shodnice in z bore. V loži shodnici se bratje shajajo, in namen teh shodov daje loži različna imena. Če se v zboru opravljajo družbini posli in opravki, imenuje se delalna loža; če se razlagajo postave, znamenja, šege ali namen družbe: poudčna loža, če se pa samo razveseljujejo, popivajo in jejo: mizna loža. V miznih ložah je zmiraj najbolj veselo, zato se te najbolj pogosto obhajajo.

V ložo mora vsak brat priti v posebni freimavrerški obleki, ki je različno po razredih nakinčana s freimavrerškimi znamenji, katera so: predpasnik (šnrc), ometača (kela), kladvo, šestilo (cirkel) in drugo zidarsko orodje. Pri govorjenji se smejo le freimavrerških izrazov posluževati in po družbinah šegah obnašati. Kdor se v čem pregreši, bo kaznovan. Freimavrerški francoski list popisuje tako mizno ložo s sledečimi besedami: „Dvorana je bila iznova pomalana. Vse je bilo pražno, mično in lično. Postrežba se je vršila urno, tiho, pozorno, resno in v lepem redu po dolgi deski (mizi) v podobi podkove. Mreža (mizna ruha) in banderice (prtiči) so bile bele, kakor sneg. Neobsekano kamenje (kruh) je bilo iz čiste pšenice, beli pesek (sol) in rumena malta (poper) lepa in drobna, lopate (velike žlice), krampi (vilice) in kele (žlice) iz najdražje rude. Prozorni kanoni (kupice) navlašč na tri ogle izliti, in sodček (steklenice) so bili po žnori (po redu) po celi dolgovati mreži postavljeni. Sto majhnih svečnikov z eno zvezdo (svečo) je stalo po eden nasproti vsakemu gostu. Meči (noži), krampi (vilice), opeke (krožniki) in šipe (sklede) so rožljale, da je bilo veselje. Vsak je svojo klop (stol) in svoj kanon (kupico) pomaknil bliže sosedu, ter začel prijazno kramljanje. Rudeči in beli smodnik (vino) se je žaril v rokah veselih bratov, slab smodnik (voda) pa v rokah strežajev, ki so morali delo nadzorovati, neobsekano kamenje posekovati (kruh rezati), tvarino (jedi) priušati, celo desko pregledovati, za močen smodnik (vino), blisk (liquor), belo kamenje

(sladkor) skrbeti, ter navadne kanonade in baterije (napitnice) komandirati“.

Napitnice ali kanonade so pri takih ložah poglavitna reč. Pri vsaki mizni loži se mora 7 napitnic napraviti.

„Kedar se imajo kanonade izprožiti, nehalo bratje zidati (jesti). Na komando častitljivega (mojstra prvostolnika) vsi kanone nabijejo (kupice nalijejo), vstanejo in banderice (prtiče) čez levo ramo vržejo. Častitljivi začne: „Bratje moji! sedaj hočemo na dobro zdravje sprožiti, zato vzemimo ogenj, dober ogenj, ki največje gori in najboljše prašči. Moji bratje! v desnico meč (nož)! kvišku meč! Z mečem pozdrav! v levico meč! — Na to dalje komandira: V desnico orožje (kupico)! Kvišku orožje! K licu orožje (nastavijo)! Pucajte! (prvi požirak). Bratje pucajte! (drugi požirak). Pucajte, da veselo gori in dobro prašči! (vsi izpijejo). Z orožjem mir! (Vsi držijo kupico nad desno ramo). Z orožjem naprej! Ena! (Prenesejo kupice na levo ramo). Dve! (na desno ramo). Tri! (Pred prsi). Orožje na tla! Ena, dve, tri! (Pri tej komandi bližajo kupice mizi tako, da jih pri „tri“ vsi ob enkrat na mizo postavijo). Na to še dalje komandira: Meč v desnico! (Nož iz levice vzamejo v desnico). Kvišku meč! Z mečem pozdrav! Meč ob tla!“

Take otročarije ponavljajo pri vseh napitnicah, in če kateri presliši komando ali ne uboga, mora sprožiti kanon slabega smodnika (kupico vode izpiti).

Te otročje igrače so neumne, pa tude drage, kajti bratje radi dobro jejo in veliko pijejo; to pa stane denar, kakor pregovor pravi: Dobra volja mošnje kolje. Kljub temu pa se število freimavrerjev vedno množi. Po mojih mislih je temu vzrok lahkomišelnost ljudi, nagnenje za dobro voljo in nevednost ali zaslepljenost v krščanski veri, pri nekterih pa gotovo hudobija. Te vrste ljudem je loža velika vinska bratovščina, v kateri vinski bratje najdejo dobro voljo in kratek čas. Da pa je taka loža tudi šola ali novicijat za pravo freimavrerstvo, za višji freimavrerški red, to malokteri opazi; kajti tukaj se njim vse prikriva in taji, dokler niso dobro pripravljeni in sposobni za višje rede.

Prvi 3 razredi učencev, pomagačev in mojstrov, namreč ne obsegajo vseh freimavrerjev. To so samo trije nižje razredi ali modre lože, ker bratje na modrih trakih nosijo svoja znamenja ali tudi Janezove lože, ker so na Kresovo l. 1721. svoj občni obrednik sprejeli. Zraven teh pa so nastali in še obstojijo višji razredi, katerih je 30 in se imenujejo rudeče lože ali Andrejeve lože ali lože škotskega obreda. Trije najvišji razredi so le častni, v katere se sprejemajo kot pokrovitelji družbe taki ljudje, katere bi freimavrerji radi za se pridobili, pa njim vendar svoje namene prikrili. V teh višjih razredih je vse bolj tajno, kakor v prvih treh; v nje se spre-

jemajo samo izvoljeni, omikani in po odločnih freimavrerjih skušeni udje nižjih razredov. Iz števila teh se nabirajo voditelji in pravi vojaki freimavrerstva.

O namenu njihovem bomo drugde govorili; tukaj samo omenimo, da so Janezove lože v svojem obredniku l. 1721. o sebi sledeče izjavile: „Freimavrer mora nravske postave držati, miren podložnik posvetnih oblasti biti, svojo vrednost le na svoje zasluženje staviti in ne gledé na vero, domovino ali stan, vse v ljubezni objemati. Političnih namenov nima.“

Da v teh besedah ni nič povedano o višjem freimavrerstvu, se na prvi pogled vidi; da pa tudi o nižjih ložah ni vse povedano, ampak samo toliko, kolikor se njim povedati varno zdi, to je tudi jasno. Zakaj, kako bi se drugače moglo razložiti njihovo skrivanje in prikrivanje vseh svojih početij? Zakaj nalagajo pri vsakem pristopu grozne prisega, nič izpovedati, kaj bo v loži slišal? Zakaj se shajajo lože le po noči in v krajih, kamor ne more prodreti oko neposvečenih? Zakaj druga, kakor zato, ker so mračnjaki, o katerih Kristus pravi: „Oni bolje ljubijo temo, kakor luč, ker so njihova dela hudobna.“

Iz freimavrerških govorov in pisem se da na tanko dokazati, da je njihov namen, in vse njihovo početje obrneno proti veri Kristusovi, proti oblasti vladarjev in proti celi sedaj obstoječi človeški družbi. Zarad tega imajo važen uzrok prikrivati te namene, skrivati se v meglo tajnosti in hinavščine in vsakega poprej dobro podučiti, skušati in s prisagega zavezati, preden mu njih razodenejo. Ko bi ta svoj tajen pa hudoben namen očitno razodeli, bilo bi po njih.

Iz vsega do zdaj povedanega pa se že vidi, da pameten in pošten mož in verni kat. kristjan ne more nikoli freimavrerске družbi pristopiti.

(Nastavek prih.)

Slovstvo.

Zavolj nove mere itd. jako potrebna in dobro sestavljena, koristna knjiga je izišla v Ljubljani v „Narodni tiskarni“ pod naslovom: Nauk o desetnih (decimalnih) razlomcih in njih upotrebljevanji pri računih z metrično mero in vago in 90 natančnih primerjalnic dosedaj v Avstriji v rabi bivših mer in vag in metrične mere in vage — sestavil J. Žnidaršič 1875. Mi smo ovo knjigo pregledali in se prepričali, da je jako rabljiva. S pomočjo te knjižice se lahko vsak nauči po novi meri računati pa tudi natančno in hitro poizvé, koliko kaj po stari meri ali vagi velja v novi in naopak. Opozorujemo tedaj svoje bralce na označilo ali inserat na predzadnji strani denešnjega „Sl. Gospodarja.“ V 5 mesecih že se bode vse po novi meri in vagi računilo. Sezite po knjigi!

Razne stvari.

Prečestitemu g. Jak. Bohincu, bivšemu svojemu ljubljensmu profesorju in duhovnemu voditelju izrekamo najpristrčnišo zahvalo pri odhodu iz mariborske bogoslovnice na bralovsko župnijo. Mili Bog naj blagoslovi v novem poslovanji ves Vaš trud in Vam tako povrne dobrote, katere ste 14 let bogato med bogoslovce delili.

Mariborski bogoslovci.

(Za Orožnov spominek) sta darovala čč gg. Virk 1 fl. in Smole 1 fl.

(Izvrstne bukve), ki bralce podučijo o sedanji mogočni ruski državi, o razmerah in stanji ruskega naroda, spisal je Slovenec dr. Celestin, večletni profesor na Ruskem. Knjiga je pisana v nemškem jeziku in se glasi: Russland seit Aufhebung der Leibeigenschaft, ima 388 str. in stoji 4 fl. pri Kleinmayr-ji v Ljubljani.

(Novo železnico) merijo iz Krapine črez Ivance v Ormuž, Središče, Čakovec.

(Pl. Waser) predsednik višje deželne sodnije v Gradci je vsem njemu podredjenim sodnijam ukazal, naj urniše delajo in ljudem s komisijoni bolj prizanašajo. Ko bi še hotel slovenščine nezmožne sodnike pri nas, n. p. Baumgartnerja v Mariboru odpraviti, bi Slovincem enako ustregel!

(Jan. Vogrin) 19letni viničarski sin iz Voličine je bil 19. t. m. v Celji obsojen v 3letno ječo.

(Kmetijska razstava) v Slov. Bistrici je zadovolj toče, ki je tamošnje kraje hudo zadela, na drugo leto prestavljena.

(Novo puško) za vojake je izumil vrli Čeh in stotnik Kropaček. Poskusi so pokazali, da ova puška daleč presega vse pruske, ruske in francoske puške, kar zadeva hitrost in lehkoto streljanja. Kropaček je še komaj 35 let star.

(Poštar) pri sv. Jurji ob južni železnici je na cesti do postaje zgubil 236 fl. z listom vred, ki je bil adresiran v Bruk. Pošten najdec bo denarje nazaj dal.

(Starega vojaka) Jakoba Sebrata (Grušovnika) so pretečeni teden v Staremtrgu pokopali. Ranjki je cesarja služil v francoskih vojskah. Pri Draždanih bil je ranjen, se je vojskoval v 3dnevni Lipski bitvi. Poznej je z avstrijsko armado šel na Francosko in v Pariz. Domov se je vrnil okinčan z bronastim križcem. Dosegel je visoko starost 85 let. Naj počiva v miru.

(Ubil) se je Mahrenberškega grajšaka Šmida hlapec, ko je na Cajhenbergu iz črešnje padel.

(Za družbo duhovnikov) so nadalje vplačali čč. gg.: Tutek 44 fl. (doplačal), Ivanc 30 fl. (doplačal), Koceli 2 fl., Böhme 22 fl., Frece 3 fl., Novak Mat. 30 fl. (dopl.), Sredenšek 11 fl., Vošnjak Lovro 11 fl., Kukovič 10 fl., Stiplovšek 12 fl.

(Dražbe). 30. jul. Toman v Spod. Vizingi 21.650 fl. (1.) — 31. jul. Zaplata v Bučkovcih, 2045 fl. (3.) — 2. avg. Jaukovo vino (32 veder) pri sv. Lenartu, 292 fl. — 4. avg. Vrčnik v Frankolovem 460 fl. (1.) — Steiner v Gotovljah 3695 fl. (1.) — Kovačič v Studenici 5750 fl. (1.) — Kosec v Lipovci 2048 fl. (3.) — Bratuševa zapuščina v Ormuži 1800 fl.

Listič vredništva: Dopisi iz Ljubljane in Loč prihodnjič.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru	V Ptuju	V Celju	V Varaž- dinu	V Celov- cu
	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.
Pšenice vagan . . .	4 50	3 50	4 70	3 80	4 44
Rži . . .	3 60	3 —	3 60	2 80	3 45
Ječmena . . .	3 10	3 —	3 10	— —	2 85
Ovsa . . .	2 10	1 90	2 30	— —	1 94
Turšice . . .	3 10	2 50	3 50	2 45	2 65
Ajde . . .	2 60	2 30	3 —	2 10	2 10
Prosa . . .	3 30	— —	3 40	3 —	2 63
Krompirja . . .	2 —	1 50	1 70	1 —	1 30
Sena cent.	1 50	1 60	1 —	1 —	1 —
Slame (v šopkih) .	1 40	— —	80	1 —	— —
„ za steljo . . .	— 90	— —	60	— —	— —
Govedine funt . . .	— 26	— 26	— 26	— 22	— 22
Teletine . . .	— 26	— 26	— 27	— 22	— 22
Svinjetine . . .	— 28	— 28	— 30	— 28	— 28
Slanine . . .	— 40	— —	— 39	— 44	— 46

Loterijske številke:

Na Dunaji 24. julija 1875: 40 31 85 74 2

V Gradci „ „ 54 34 60 50 64

Prihodnje srečkanje: 7. avgusta 1875.

1—3

Najboljša knjiga

o metričnej meri in vagi je:

Nauk o desetnih (decimalnih) razlomcih in njih upotrebljevanji pri računih z metrično mero in vago in 90 natančnih primerjalnic dosedaj v Avstriji v rabi bivših mer in vag in metrične mere in vage.

Prodajajo njo:

J. Giontini, O. Klerr, Kleinmayer & Bamberg in „Narodna tiskarna“ v Ljubljani, E. Liegel v Celovci; J. Pajk v Mariboru; Th. Drexel v Celji; E. Fillak v Gorici; F. H. Schimpf v Trstu; Albrecht & Fiedler v Zagrebu.

Dobiva se tudi pri pisatelji J. Žnidaršič-i na Premu (via St. Peter).

Cena: 60 kr.

Varujte svinje.

Edino dosedaj znano najboljšo zdravilo zoper svinsko bolezen se dobiva za celo Slovensko-Štajersko, zavitek po 36 kr. samo pri

M. Berdajsu

3—3 v Mariboru.

Najbolji prah za svinje,

rabljiv proti vnetici in vročini, se dobiva pri Jan. Gregorecu, štacunariji v Cirkovicah. 1 pakl 10 kr. Večje naročnine imajo primeren nadavek. 3—3

Za občinsko uradovanje! 1—2

Pisanja zmožen, pošten kmetski fant se v službo vzame! Več kaj pisмено pod napisom:

J. V. F. poste restante.

Weitenstein.

Oznanila.

1—3

Ces. kralj. priv. vzajemna zavarovalnica zoper ogenj v Gradci zavaruje pregibne in nepregibne predmete vsake vrste ter si dozvoluje p. n. gospode kmetovalce pozorne storiti, naj si, posebno poljedeljske in senokošne pridelke zavarovati dajo. Ponudbe se sprejemajo v ravnateljstvu pisarni v Gradci, v lastni hiši, Sackstrasse Nr. 20., potem pri zavarovalničnih zastopih v Celovci in v Ljubljani, kakor tudi pri okolišnih komisarijatih. Ondi se tudi vse potrebno poizvé, lahko in natančno.

Ravnateljstvo vzajemne zavarovalnice zoper ogenj

v **Gradci.**

Ponatisov ne plačujemo.

Hram na prodajo. 3—3

Pri sv. Trojici v Slov. gor. je hram z ednim nadstropjem, s gospodarskim poslopjem in z vrtom na prodajo. Cena mu je 6000 gld. Pogoji plačila prav ugodni. Sposoben je za vsakoteri večji posel: za krčmo, kupčijo itd. Po svoji legi bi tudi posebno služil čč. gg. duhovnikom, ker je zraven cerkve.

Vse se na tenko zve pri opravištvu „Slov. Gospodarja“.

8—19

Važno za kmetovalce!

V Clayton in Shuttleworths-evi zalogi gospodarskih mašin za Štajersko, Koroško, Hrvatsko in Kranjsko

v **Mariboru**

Nr. 91. v Gračnem predmestju Nr. 91.

so za prodajo pripravljene najizvrstnejše gospodarske mašine, na primer: mlatilnice, koje se gonijo ali s soparom, vodo, vitalom ali z rokami, potem: mašine za košenje trave, detelje in žita, razne mašine sejalnice, mlinci za šrotanje in za drobno mlenje, družgalnice in stiskalnice, koruzo-lušniki, plugi, brane, mlinke žage, vinske pumpe, male brizgalnice, gasilnice, pipe itd. itd.

Ondi se dobivljajo tudi zvedenci, ki dobro umejo vsakovrstno mašinarsko delo na primer: stavljenje mlinov, žag, žganjarij, izdelovanje mlin-skih koles itd. itd.

Prevzamejo se tudi

vsakojaka dotična popravila

in to po najnižji ceni.